

PRAWO CYWILNE - CZĘŚĆ OGÓLNA

Autorzy: ZBIGNIEW RADWAŃSKI, ADAM OLEJNICZAK

Wykaz skrótów

Przedmowa do trzynastego wydania

Rozdział I. Wprowadzenie do prawa cywilnego

§ 1. Prawo cywilne

I. Prawo publiczne i prawo prywatne

1. Wprowadzenie

2. Prawo prywatne

3. Prawo publiczne

4. Użyteczność wyróżnienia

II. Gałęzie prawa, kompleksowe regulacje prawne, dyscypliny naukowe i dydaktyczne

1. Gałęzie prawa

2. Kompleksowe regulacje prawne

3. Dyscypliny naukowe i dydaktyczne

III. Status prawa cywilnego

1. Metoda regulacji

2. Przedmiot regulacji

IV. Zakres prawa cywilnego

1. Uwagi wstępne

2. Prawo pracy

3. Prawo rodzinne

4. Prawo handlowe

5. Prawo rolne

6. Prawo spółdzielcze

V. Systematyka prawa cywilnego

1. Uwagi ogólne

2. Poszczególne działy prawa cywilnego

3. Inne wyróżnienia zespołów norm cywilnoprawnych

VI. Zasady prawa cywilnego

1. Pojęcie

2. Katalog zasad

§ 2. Unifikacja i kodyfikacja prawa cywilnego w Polsce

I. Unifikacja prawa cywilnego

1. Druga Rzeczpospolita

2. Okres powojenny

II. Kodyfikacja prawa cywilnego

1. Pierwsze próby kodyfikacji

2. Uchwalenie Kodeksu cywilnego

3. Charakter prawny

4. Zakres

5. Podział

6. Forma

7. Warstwy ideologiczne

III. Reforma Kodeksu w Rzeczypospolitej Polskiej

Rozdział II. Źródła prawa cywilnego

§ 3. Rodzaje źródeł

I. Uwagi wstępne

II. Prawo stanowione

III. Zwyczaje i prawo zwyczajowe

1. Zwyczaje

2. Prawo zwyczajowe

IV. Rola orzecznictwa

V. Rola nauki

§ 4. Ważniejsze rodzaje norm i przepisów prawa cywilnego

I. Uwagi ogólne

1. Struktura normy prawnej

2. Norma a przepis prawny

II. Ważniejsze rodzaje norm prawa cywilnego

1. Normy bezwzględnie i względnie wiążące oraz semiimperatywne

2. Normy kompetencyjne

3. Metanormy

III. Ważniejsze rodzaje przepisów prawa cywilnego

1. Definicje legalne

2. Przepisy odsyłające

3. Klauzule generalne

§ 5. Obowiązywanie norm prawa cywilnego w zasięgu czasowym i przestrzennym

I. Obowiązywanie norm w zasięgu czasowym

1. Początek obowiązywania

2. Koniec obowiązywania

II. Prawo intertemporalne

1. Uwagi ogólne

2. Zasada nieretroakcji

3. Kolizje norm nieobjętych zasadą nieretroakcji

III. Obowiązywanie norm prawa cywilnego w zasięgu przestrzennym

IV. Prawo prywatne międzynarodowe

Rozdział III. Stosowanie prawa cywilnego

§ 6. Model stosowania prawa

I. Model normatywny

II. Trójczłonowy model stosowania prawa

§ 7. Ustalenie stanu faktycznego sprawy

I. Reguły dowodowe

1. Dowody

2. Rozkład ciężaru dowodu

II. Domniemania

1. Domniemania faktyczne

2. Domniemania prawne

3. Domniemanie dobrej wiary

4. Moc wiążąca orzeczeń

§ 8. Ustalenie właściwej normy dla rozstrzygnięcia sprawy

I. Wykładnia prawa

1. Uwagi wstępne

2. Dyrektywy językowe

3. Dyrektywy systemowe

4. Dyrektywy funkcjonalne
5. Wyniki wykładni
- II. Wnioskowanie z norm o normach
 1. Pojęcie
 2. Reguły instrumentalnego nakazu i zakazu
 3. Reguły a fortiori
 4. Analogia z ustawy
 5. Analogia z prawa
- III. Związywanie sądu w działaniach interpretacyjnych i inferencyjnych
 1. Uwagi wstępne
 2. Nadzór judykacyjny
 3. Zasady prawne
 4. Powszechnie obowiązująca wykładnia
 5. Wskazania wspomagające
- IV. Zbieg norm
- V. Wykładnia prawa wspólnotowego
 1. Reguły wykładni
 2. Zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego wobec prawa krajowego
 3. Właściwość sądów
- § 9. Wiążące ustalenie konsekwencji prawnych stanu faktycznego

Rozdział IV. Prawo podmiotowe

- § 10. Pojęcie prawa podmiotowego
 - I. Koncepcja prawnonaturalna i system prawny
 1. Prawo podmiotowe i system prawny
 2. Koncepcja umiarkowanego pozytywizmu
 - II. Określenie prawa podmiotowego
 1. Stosunek cywilnoprawny
 2. Definicja prawa podmiotowego
 3. Przydatność koncepcji prawa podmiotowego
 - III. Uprawnienia
 1. Uwagi ogólne
 2. Roszczenia
 3. Uprawnienia kształtujące
 4. Zarzut
- § 11. Rodzaje praw podmiotowych
 - I. Uwagi wstępne
 - II. Prawa bezwzględne i względne
 1. Prawa bezwzględne
 2. Prawa względne
 3. Prawo podmiotowe w zobowiązaniach realnych
 4. Przyporządkowane prawa bezwzględne
 - III. Prawa akcesoryjne i związane
 1. Prawa akcesoryjne
 2. Prawa związane
 - IV. Prawa majątkowe i niemajątkowe
 1. Prawa majątkowe
 2. Prawa niemajątkowe
 - V. Prawa przenoszalne i nieprzenoszalne

1. Uwagi wprowadzające
2. Zbywalność
3. Dziedziczność
- VI. Prawa tymczasowe
- § 12. Sposoby nabycia i utraty prawa podmiotowego
- I. Uwagi wstępne
- II. Nabycie pochodne i pierwotne
1. Nabycie pochodne
2. Nabycie pierwotne
- III. Następstwo pod tytułem szczególnym i ogólnym
1. Następstwo pod tytułem szczególnym
2. Następstwo pod tytułem ogólnym
- IV. Nabycie translatywne i konstytutywne
1. Nabycie translatywne
2. Nabycie konstytutywne
- V. Utrata prawa
1. Uwagi ogólne
2. Połączenie prawa i obowiązku
- § 13. Realizacja prawa podmiotowego
- I. Wykonywanie
- II. Nadużycie
1. Teoria zewnętrzna
2. Teoria wewnętrzna
3. Stosowanie instytucji nadużycia prawa podmiotowego
- III. Ochrona
1. Ochrona sądowa
2. Pomoc własna
- IV. Kolizja praw podmiotowych

Rozdział V. Przedmioty stosunku cywilnoprawnego

- § 14. Uwagi wstępne
- § 15. Rzeczy
- I. Pojęcie
1. Cechy konstytutywne
2. Wyłączenia
- II. Rzeczy ruchome i nieruchome
1. Podstawa podziału
2. Grunty
3. Budynki
4. Części budynków
5. Księgi wieczyste
- III. Rzeczy oznaczone co do gatunku i co do tożsamości
1. Pojęcie
2. Doniosłość prawna
- IV. Części składowe rzeczy i przynależności
1. Części składowe
2. Przynależności
- V. Pożytki
1. Pojęcie i rodzaje
2. Konsekwencje prawne

§ 16. Przedmioty inne niż rzeczy

I. Przedmioty materialne niebędące rzeczami

1. Ciecze i gazy
2. Kopaliny
3. Zwierzęta w stanie wolnym

II. Przedmioty niematerialne

1. Energia
2. Dobra o charakterze intelektualnym
3. Dobra osobiste
4. Pieniądze
5. Papiery wartościowe

III. Przedsiębiorstwo

1. Uwagi wstępne
2. Pojęcie
3. Konsekwencje i charakter prawny
4. Gospodarstwo rolne

IV. Zbycie przedsiębiorstwa

1. Uwagi wstępne
2. Pojęcie zbycia przedsiębiorstwa
3. Forma

V. Odpowiedzialność za długi związane z prowadzeniem zbytego przedsiębiorstwa

1. Uwagi wstępne
2. Odpowiedzialność zbywcy przedsiębiorstwa
3. Solidarna odpowiedzialność nabywcy przedsiębiorstwa

§ 17. Majątek i mienie

I. Majątek

1. Pojęcie
2. Sukcesja uniwersalna
3. Zarząd
4. Odpowiedzialność
5. Surogacja

II. Mienie

Rozdział VI. Osoby fizyczne

§ 18. Uwagi ogólne

I. Podmiotowość człowieka

1. Podmiot praw
2. Zdolność prawna
3. Zdolność do czynności prawnych

II. Indywidualizacja osób fizycznych

1. Nazwisko i imię
2. Dodatkowe dane osobowe
3. Stan rodzinny
4. Płeć
5. Wiek
6. Stan cywilny
7. Rejestry stanu cywilnego
8. Ewidencja ludności

III. Miejsce zamieszkania

1. Uwagi ogólne

- 2. Osoby pełnoletnie
- 3. Dzieci lub podopieczni
- § 19. Zdolność prawna osób fizycznych

I. Początek

- 1. Urodzenie się dziecka
- 2. Status cywilnoprawny nasciturusa

II. Zakres

III. Ustanie

- 1. Śmierć
 - 2. Stwierdzenie zgonu
 - 3. Uznanie za zmarłego
- #### § 20. Ochrona dóbr osobistych

I. Pojęcie i rodzaje

- 1. Pojęcie
 - 2. Typy
- #### II. Konstrukcja prawna
- #### III. Przesłanki ochrony

- 1. Bezprawność
- 2. Uchylenie bezprawności

IV. Środki ochrony

- 1. Ustalenie
- 2. Zaniechanie
- 3. Usunięcie skutków naruszenia
- 4. Zadośćuczynienie pieniężne lub zapłata na cel społeczny
- 5. Stosunek do ochrony pozakodeksowej
- 6. Odszkodowanie

Rozdział VII. Osoby prawne

§ 21. Konstrukcja osób prawnych

I. Pojęcie

- 1. Założenia ogólne
 - 2. Metoda regulacji prawnej
 - 3. Funkcje
- ##### II. Ogólna regulacja osób prawnych

- 1. Uwagi wstępne
- 2. Powstanie i rejestry
- 3. Nazwa
- 4. Siedziba
- 5. Organy
- 6. Dobra osobiste

§ 22. Rodzaje osób prawnych

I. Państwowe osoby prawne

- 1. Skarb Państwa
- 2. Inne państwowe osoby prawne
- 3. Szczególne zadania ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa

II. Jednostki samorządu terytorialnego

- 1. Gminy
- 2. Związki międzygminne
- 3. Powiat
- 4. Województwo

III. Korporacyjne i fundacyjne osoby prawne

1. Korporacyjne

2. Fundacyjne

§ 23. Jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną

I. Uwagi wstępne

II. Nowa regulacja prawna

1. Pojęcie

2. Reżim prawny

III. Trzeci podmiot prawa cywilnego

Rozdział VIII.1. Konsumenci i przedsiębiorcy

§ 23. Konsumenci

I. Uwagi wstępne

II. Pojęcie konsumenta

§ 23. Przedsiębiorcy

I. Firma

Rozdział VIII. Czynności prawne i inne zdarzenia cywilnoprawne

§ 24. Zdarzenia cywilnoprawne

I. Pojęcie i skutki

1. Pojęcie

2. Skutki

II. Typy zdarzeń cywilnoprawnych

1. Podstawa wyróżnienia

2. Typologia

§ 25. Pojęcie i postacie czynności prawnych

I. Pojęcie

1. Określenie ogólne

2. Oświadczenie woli

3. Oświadczenia innego rodzaju

II. Postacie czynności prawnych

1. Jednostronne, umowy i uchwały

2. Zgoda osoby trzeciej

3. Indywidualnie adresowane

4. Realne i konsensualne

5. Między żyjącymi i na wypadek śmierci

6. Zobowiązujące, rozporządzające i o podwójnym skutku

7. Przysparzające

8. Upoważniające

9. Kauzalne i abstrakcyjne

10. Czynności powiernicze

§ 26. Forma oświadczenia woli

I. Swoboda formy

1. Uwagi ogólne

2. Oświadczenia wyraźne i dorozumiane

II. Formy szczególne i ich rodzaje

1. Zwyczajna forma pisemna

2. Z datą pewną

3. Z poświadczeniem podpisu

4. Akt notarialny

5. Forma elektroniczna kwalifikowana

6. Uwagi końcowe

III. Skutki niedochowania formy

1. Forma czynności prawnej zastrzeżona pod rygorem nieważności (ad solemnitatem)

2. Forma czynności prawnej zastrzeżona dla wywołania określonych skutków prawnych (ad eventum)

3. Forma czynności prawnej zastrzeżona dla celów dowodowych (ad probationem)

IV. Zakres zastosowania form szczególnych

1. Forma z mocy ustawy

2. Forma z mocy umowy

3. Forma następczych czynności prawnych

4. Zakres zastosowania elektronicznej formy czynności prawnej

V. Pismo potwierdzające zawarcie umowy

§ 27. Wykładnia oświadczeń woli

I. Uwagi ogólne

1. Pojęcie wykładni

2. Ogólne dyrektywy wykładni

II. Metoda wykładni

1. Oświadczenia woli składane indywidualnym adresatom

2. Oświadczenia woli kierowane do nieoznaczonego kręgu odbiorców

3. Testamenty

III. Wykładnia oświadczeń woli wyrażonych pisemnie

1. Uwagi ogólne

2. Ograniczenia dowodowe

3. Zasady europejskiego prawa kontraktów

§ 28. Zdolność do czynności prawnych

I. Pojęcie

1. Uwagi ogólne

2. Osoby prawne

3. Osoby fizyczne

II. Brak zdolności do czynności prawnych

1. Wiek

2. Ubezważnowolnienie całkowite

3. Skutki

III. Ograniczona zdolność do czynności prawnych

1. Wiek

2. Ubezważnowolnienie częściowe

3. Skutki

IV. Pełna zdolność do czynności prawnych

§ 29. Wady oświadczenia woli

I. Uwagi ogólne

II. Brak świadomości lub swobody

1. Pojęcie

2. Zakres podmiotowy

III. Pozorność

1. Pojęcie

2. Skutki pozorności

3. Pozorność a oświadczenie woli nie na serio, zastrzeżenie potajemne i czynności fiducjarne

IV. Błąd

1. Pojęcie
2. Przypadki szczególne
3. Skutki
- V. Podstęp
 1. Pojęcie
 2. Skutki
- VI. Groźba
- VII. Uchylenie się od skutków prawnych

Rozdział IX. Treść czynności prawnej

§ 30. Swoboda kształtowania treści czynności prawnych

- I. Uwagi ogólne
 1. Pojęcie treści czynności prawnej
 2. Zasada swobody kształtowania treści
 3. Wzorzec kompetencji generalnej
- II. Ograniczenia
 1. Prawa przyrody
 2. Normy bezwzględnie wiążące
 3. Obejście ustawy
 4. Zasady współżycia społecznego

III. Skutki naruszenia

§ 31. Elementy czynności prawnej

- I. Rodzaje
 1. Essentialia negotii
 2. Naturalia negotii
 3. Accidentalalia negotii
- II. Warunek i termin
 1. Warunek
 2. Termin

Rozdział X. Zawarcie umowy

§ 32. Założenia ogólne

- I. Konsens
 1. Pojęcie
 2. Zakres konsensu
 3. Określenie stron
- II. Swoboda zawierania umów
 1. Pojęcie
 2. Ograniczenia
 3. Umowy adhezyjne
 4. Zastępcze oświadczenie woli
 5. Orzeczenie sądowe jako zdarzenie cywilnoprawne
 6. Decyzja administracyjna jako zdarzenie cywilnoprawne

§ 33. Sposoby zawierania umów

- I. Oferta i jej przyjęcie
 1. Pojęcie oferty
 2. Skutki złożenia oferty
 3. Ustanie stanu związania ofertą
 4. Przyjęcie oferty
 5. Miejsce i czas zawarcia umowy

II. Negocjacje

1. Pojęcie
2. Prowadzenie negocjacji
3. Zawarcie umowy
4. List intencyjny
5. Zaproszenie do zawarcia umowy

III. Aukcja i przetarg

1. Uwagi wstępne
2. Charakter prawny oraz funkcja aukcji i przetargu
3. Ogłoszenie aukcji albo przetargu
4. Aukcja
5. Przetarg
6. Wadium
7. Unieważnienie umowy

Rozdział XI. Przedstawicielstwo ze szczególnym uwzględnieniem pełnomocnictwa i prokury

§ 34. Pojęcie przedstawicielstwa i pełnomocnictwa

I. Pojęcie przedstawicielstwa

1. Działanie w cudzym imieniu
2. Instytucje o zbliżonej funkcji

II. Pojęcie pełnomocnictwa i przedstawicielstwa ustawowego

§ 35. Pełnomocnictwo

I. Udzielenie pełnomocnictwa

1. Zdolność do czynności prawnej
2. Oświadczenie woli mocodawcy
3. Treść pełnomocnictwa
4. Czynność "z samym sobą"
5. Pełnomocnik rzekomy

II. Stosunek podstawowy

III. Wygaśnięcie pełnomocnictwa

IV. Prokura

1. Uwagi wstępne
2. Pojęcie i funkcja prokury
3. Podmioty kompetentne do udzielania prokury
4. Udzielenie prokury
5. Prokurent
6. Zakres prokury i sposób jej wykonywania
7. Wygaśnięcie prokury

Rozdział XII. Wpływ wadliwości czynności prawnych na ich skuteczność prawną

§ 36. Uwagi ogólne

§ 37. Postacie nieważności czynności prawnej

I. Nieważność

1. Uwagi ogólne
2. Konwalidacja
3. Konwersja

II. Wzruszalność

III. Bezskuteczność zawieszona

IV. Bezskuteczność względna

1. Uwagi ogólne
2. Konstrukcja bezskuteczności względnej na podstawie art. 59 KC
3. Przesłanki
4. Skutki i funkcja

Rozdział XIII. Przedawnienie i terminy zawite

§ 38. Dawność

I. Pojęcie i funkcja

II. Rodzaje

§ 39. Przedawnienie

I. Pojęcie

1. Przedmiot

2. Zarzut przedawnienia

3. Skutek

II. Terminy

1. Długość

2. Obliczanie biegu terminu

III. Zawieszenie biegu przedawnienia

IV. Przerwa biegu przedawnienia

1. Uwagi ogólne

2. Dochodzenie roszczenia przed sądem

3. Uznanie roszczenia

4. Mediacja

§ 40. Terminy zawite

I. Pojęcie i rodzaje

II. Skutki